

# คำนำสำนักพิมพ์

สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถในพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจอันเป็นประโยชน์แก่ชาติบ้านเมืองและพสกนิกรมาอย่างต่อเนื่อง ด้วยพระราชหฤทัยเปี่ยมพระเมตตาและพระมหากรุณาธิคุณ พระวิริยอุตสาหะ และพระราชปณิธานแห่งธรรมราชินี อีกทั้งยังเป็นพระบรมราชชนนีผู้ทรงพระคุณอันประเสริฐของพระบาทสมเด็จพระวชิรเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน จนมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าโปรดกระหม่อมให้เฉลิมพระนามาภิไธยตามที่จารึกในพระสุพรรณบัฏว่า สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง เมื่อวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๖๒

หนังสือชุด **สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง** นี้ ได้รวบรวมพระราชกรณียกิจที่พระองค์ท่านทรงปฏิบัติในด้านต่างๆ ประกอบด้วย

- |                       |                              |
|-----------------------|------------------------------|
| ๑. พระมารดาแห่งผ้าไทย | ๗. พลิกฟื้นป่ารอยต่อ         |
| ๒. ศิลปาชีพ           | ๘. อนุรักษ์สัตว์และพันธุ์พืช |
| ๓. โขนพระราชทาน       | ๙. ธนาคารอาหารชุมชน          |
| ๔. อัคราภิรักษศิลป์   | ๑๐. ฟาร์มตัวอย่าง            |
| ๕. บ้านเล็กในป่าใหญ่  | ๑๑. สถาบันสิริกิติ์          |
| ๖. สถานีเกษตรที่สูง   | ๑๒. สายธารแห่งพระเมตตา       |

สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์หวังเป็นอย่างยิ่งว่า หนังสือชุดนี้จะเป็นแหล่งข้อมูลที่มีประโยชน์ต่อประชาชนทุกคนในการน้อมนำแนวพระราชดำริไปใช้เพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่อย่างยั่งยืน

สำนักพิมพ์สถาพรบุ๊คส์

## Preface

Her Majesty Queen Sirikit is the wife of His Majesty King Bhumibol. She has performed Royal duties which greatly benefit Thailand and its people. She has demonstrated kindness and mercy to all. She is determined to work hard for Her people. Her virtue is passed on to Her son, King Vajiralongkorn, the current King of Thailand. King Vajiralongkorn had Her name engraved on the Royal Golden Plaque as Somdet Phra Nangchao Sirikit Phra Borommarachininat Phra Borommaratchachonnaniphanpiluang on May 5<sup>th</sup>, 2019.

The *Her Majesty Queen Sirikit* series features important biographical information about Her Majesty Queen Sirikit, Her Royal Duties, and many abilities. It also includes rare pictures of Her and the Royal Family. The twelve books of the series are:

- |   |   |
|---|---|
| 1. <i>Patronage of Thai Silk</i>                    | 7. <i>The Shared Forest of the Eastern Region</i> |
| 2. <i>Arts and Crafts</i>                           | 8. <i>Plant and Wildlife Conservation</i>         |
| 3. <i>Royal Khon Performance</i>                    | 9. <i>Community Food Banks</i>                    |
| 4. <i>Patron of the Arts</i>                        | 10. <i>Demonstration Farms</i>                    |
| 5. <i>The Small House in the Big Forest Project</i> | 11. <i>Queen Sirikit Institute</i>                |
| 6. <i>Highland Agricultural Stations</i>            | 12. <i>Charitable Organizations</i>               |

Satapornbooks Publishing hopes that the series will be an important resource for information about Her Majesty Queen Sirikit, and that the Thai people can implement Her ideas of sustainable development in their daily living to better their living conditions and for their long-lasting happiness.

**Satapornbooks Publishing**



สถาบันสิริกิติ์  
Queen Sirikit Institute

---



“...ข้าพเจ้านั้นภูมิใจเสมอมาว่า คนไทยมีสายเลือดของช่างฝีมืออยู่ทุกคน ไม่ว่าจะเป็นชาวไร่ชาวนา หรือมีอาชีพใด อยู่สารทิศใด คนไทยมีความละเอียดอ่อน และจับไวต่อการรับศิลปะทุกชนิด ขอเพียงแต่ให้เขามีโอกาสได้เรียนรู้และฝึกฝน เขาก็จะแสดงความสามารถออกมาให้เห็นได้...”

พระราชดำรัสของสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง  
พระราชทานแก่ผู้เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคล ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา  
๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๓๒

“I am always proud that Thai people are born artists no matter what they do and where they are. Farmers and gardeners are artists as well. We pay attention to details and we are moved by arts of all kinds. The Thais just need opportunities to practice, and they will shine.”

-- Her Majesty Queen Sirikit at Her 57<sup>th</sup> Birthday  
Anniversary Celebration, held at the Dusidalai Hall  
of Suan Chitralada in Dusit Palace on August 11<sup>th</sup>, 1989



## จากชานาสู่ช่างฝีมือ

นับตั้งแต่ช่วงต้นรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร รัชกาลที่ ๙ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ พระบรมราชชนนีพันปีหลวง ได้โดยเสด็จไปทรงเยี่ยมราษฎรในทุกภูมิภาคและทอดพระเนตรเห็นงานหัตถกรรมจากภูมิปัญญาของราษฎรที่เป็นชาวนาชาวไร่หลายพื้นที่ในชนบท ทรงเล็งเห็นและทรงชื่นชมฝีมือช่างและนิสัยรักศิลปะของชาวไทย จนเป็นที่มาของมูลนิธิส่งเสริมศิลปาชีพ ในสมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ ที่ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. ๒๕๑๙ ทรงส่งเสริมให้ชาวบ้านมีรายได้เสริมจากการทำงานหัตถกรรมโดยไม่ทิ้งอาชีพเกษตรกรรม ขณะเดียวกันก็ช่วยดำรงรักษางานศิลปะที่เกือบจะสูญหายไปกับกาลเวลา



## From Farmers to Artisans

Since the beginning of the reign of His Majesty King Bhumibol, Her Majesty Queen Sirikit accompanied Him to visit the Thai people in every region of Thailand. They experienced local wisdom and knowledge through the arts and crafts the people made. They appreciated the craftsmanship and the love of arts of the Thai people. In 1976, Her Majesty Queen Sirikit established the Foundation for the Promotion of Supplementary Occupation and Related Techniques under Her Royal Patronage to encourage people to make arts and crafts for sale. These people earn extra income from selling arts and crafts. The foundation ensures the skills, techniques, and knowledge associated with arts and crafts, which almost disappeared from Thailand, are preserved.



ต่อมาใน พ.ศ. ๒๕๒๑ สมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปิดโรงฝึกศิลปาชีพในสวนจิตรลดา ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางในการฝึกอบรมราษฎรที่ทรงรับมาจากครอบครัวชาวนาชาวไร่ที่มีฐานะยากจนไม่มีที่ทำกิน และพระราชทานโอกาสให้มาฝึกอบรมงานศิลปาชีพแขนงต่างๆ ทรงจัดหาครูและชาวบ้านที่มีฝีมือดีมาถ่ายทอดให้ชนรุ่นหลังได้ฝึกฝนงานหัตถศิลป์ จากผู้ที่ไม่มีความรู้พื้นฐานงานศิลปะใช้ความวิริยะอุตสาหะพัฒนาทักษะจนกลายเป็น “ช่างสถาบันสิริกิติ์” ล้วนเกิดจากพระวิสัยทัศน์และการเอาพระราชหฤทัยใส่ในการ “สร้างคน” ของพระองค์ท่าน ดังพระราชดำรัสที่พระราชทานแก่คณะบุคคลต่างๆ ที่เข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาทถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย สวนจิตรลดา เมื่อวันที่ ๑๑ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๕๐ ความว่า



In 1978, HM Queen Sirikit established an occupational training center in Suan Chitralada. The center provided training sessions for poor farmers who did not own farmland. The farmers attended the arts and crafts workshops which were run by arts experts and local artisans. Before the training, the farmers did not have skills in arts and crafts, but the school trained them to become the “Queen Sirikit Institute’s craftspeople”. Their lives have changed due to Her Majesty Queen Sirikit’s vision and determination to improve the quality of life for Her people. This was clearly expressed in Her birthday speech at Dusidalai Hall of Suan Chitralada on August 11<sup>th</sup>, 2007.



“...คนเหล่านี้ เป็นลูกชาวไร่ ชาวนาที่ยากจนที่สุด และข้าพเจ้าเลือกมาเป็นพิเศษ เลืออกจากความยากจน ครอบครัวยากจนที่สุด แล้วมีลูกมากที่สุด จะเลี้ยงตัวเองไม่ได้ ข้าพเจ้าจึงเลือกมา แล้วมาอยู่ในพระบรมหาราชวัง ที่ตึกเก่าๆ ที่ดั้งเดิมเป็นที่อยู่ของเจ้านายต่างๆ มากมายก่ายกอง ข้าพเจ้าให้เขาอยู่ที่นี่ แล้วก็มาทำการฝึกฝนที่จิตรลดา...”

*“These people are children of the poorest farmers. I considered which families needed help the most. I usually picked the poorest families with the most children. These families could not support themselves. They stayed in the old buildings of the Royal Palace, where Royal family members used to live. They stayed there and came to Suan Chitralada to attend the workshops.”*



## จากโรงฝึกศิลปาชีพสู่สถาบันสิริกิติ์

โรงฝึกศิลปาชีพสวนจิตรลดา ได้สร้างสรรค์บุคลากรและผลงานประณีตศิลป์ชั้นสูงรวม ๒๓ สาขา ได้พัฒนาช่างศิลป์สู่ระดับฝีมือช่างหลวงแห่งกรุงรัตนโกสินทร์ และยังคงยึดมั่นในพระราชประสงค์ของสมเด็จพระบรมราชชนนีพันปีหลวง ที่จะทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางงานช่าง ช่วยสร้างชีวิตที่ดีขึ้นให้แก่ราษฎร ควบคู่ไปกับการดำรงรักษามรดกศิลป์ไทย และเมื่อวันที่ ๒๑ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๓ รัฐบาลได้ประกาศยกสถานะ โรงฝึกศิลปาชีพสวนจิตรลดา ขึ้นเป็น ‘สถาบันสิริกิติ์’ ด้วยเล็งเห็นถึงศักยภาพของหน่วยงานที่สร้างสรรค์ผลงาน ก่อให้เกิดคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติอย่างยั่งยืน